

de koopman-bankier Isaac Hope en zijn zoon Archibald, de vlaskoopman Cornelis van Vollenhoven en zijn zoon Anthony, olieslager.

In 1709 horen wij voor het eerst van Paltzer Doopsgezinden, die te Rotterdam aankomen; het betreft hier enkele gezinnen, die op 6 april zijn gearriveerd (Doopsgez. Arch. Amsterdam A Nos. 2248, 2250). Hierover schrijft mr. H. C. Hazewinkel (*Geschiedenis van Rotterdam*, Amsterdam 1940, blz. 214): „In 1709 besloten burgemeesteren van Rotterdam aan Engel Kox en Samuel de Back f 450,— te geven 'om te distribueren aen arme familien uyt de Nederpals tot derselver subsistentie op haer vertrek over Engelandt naer Pensilvania' en een week later nog eens f 300,— aan Pieter (volgens H. eerder Hendrick) Toorn (Toren). Kort daarop kwam er uit Engeland het verzoek, om de stroom van emigranten voorlopig te stuiten 'soo lange van degene, dewelke in Engelandt sijn, niet is gedisponeert' en belastten burgemeesteren Hendrick Toren en Jan van Gent (de eerste was prediker, de laatste diaken van de doopsgezinde gemeente - v. d. Z.) die 'uyt Christelijke liefde en barmhertigheyt seer veel moeyten hadden genomen in het besorgen van het transport', met de delicate opdracht, de Paltzers, die onderweg waren naar Holland, af te raden de vruchteloze reis voort te zetten. Beide mannen voeren met twee jachten de Maas en de Waal op en mochten er in slagen een duizend menschen te bewegen naar hun land terug te keeren.”

In 1710 wordt melding gemaakt van enkele Zwitsers, die aan passage geholpen worden naar Londen. (Doopsgez. Arch. Amsterdam A Nos. 2251-53). Op 16 april 1717 bericht ds. Mulder uit Rotterdam naar Amsterdam, dat er driehonderd Paltzers zijn aangekomen, die naar Amerika willen. De meesten hunner hebben geld bij zich en kunnen hun eigen passage betalen; voor vier gezinnen echter, die geheel behoeftig zijn, is f 600,— nodig. De Rotterdamse vrienden dringen er bij de Amsterdammers op aan hun toestemming te geven, dit geld te fourneren. Hetgeen geschiedde. (Doopsgez. Arch. Amsterdam A No. 2256). Na dit geval is er een zekere stilstand, totdat er in 1726-'27 weer grote aantallen komen. Dit hing samen met de ontwikkeling van de situatie in de Palts. Op 18 januari 1726 had de keurvorst aldaar bij bevelschrift (Doopsgez. Arch. Amsterdam A No. 1447) bepaald, dat de Doopsgezinden in de Palts alleen geduld werden, dat zij en hun